

	
Werkveld:	Onderwijs - Protocol medicijn verstrekking en het verrichten van medische handelingen
Datum:	28-02-2011
Versie:	3
Voorlopig vastgesteld CvB	01-04-2011
Advies Directiebestuur	21-06-2011
Instemming GMR	02-04-2012
Vaststelling CvB	22-04-2012

Inhoud

De schoolleiding krijgt steeds vaker het verzoek van ouder(s)/verzorger(s) om hun kind de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Ook leerkrachten worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals: hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van onderwijspersoneel gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie.

De school aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Men begeeft zich dan namelijk op een terrein waarvoor het, in de meeste gevallen, niet gekwalificeerd is. Met het oog op de gezondheid van kinderen, maar ook in verband met de aansprakelijkheid is het van groot belang dat in dergelijke situaties zeer zorgvuldig wordt gehandeld.

Wanneer men medische handelingen verrichten moet daarbij over de vereiste bekwaamheid worden beschikt. Leraren en schoolleiding moeten zich realiseren dat, wanneer zij fouten maken of zich vergissen, zij voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden.

Met dit protocol geven we aan hoe SKOFV-scholen in voorkomende gevallen behoren te handelen. Het protocol zal opgenomen worden in de beleidsmap, in de interne teamgids en op de SKOFVsite geplaatst worden.

Het protocol¹ ligt ter instemming voor aan de GMR.

Implementatie.

Na vaststelling wordt het voorliggende protocol in alle teams (nogmaals) besproken. Uiterlijk 01-01-2014 wordt het protocol en de werkwijze geëvalueerd. De gevraagde gegevens in bijlage 1 worden opgenomen bij de inschrijving van de leerling. Bijlage 2 en 3 worden alleen gebruikt indien van toepassing.

Aandachtspunten bij de implementatie op schoolniveau (ook meenemen na evaluatie):

- afstemming met TSO en BSO
- vertrouwelijke (medische) gegevens (en worden deze op school ook op de juiste wijze bewaard)
- opnemen in digitaal leerlingadministratie systeem

¹ Na de vorige bespreking, zijn er geen schriftelijke reacties meer binnengekomen.

Protocol

Medicijnverstrekking en medische handelingen op SKOFV- scholen

Februari 2011

Inhoudsopgave

- **Inleiding**
- **Het kind wordt ziek op school**
- **Het verstrekken van medicijnen op verzoek**
- **Medische handelingen**

Bijlagen:

1. **Toestemmingsformulier voor: *'het kind wordt ziek op school'***
2. **Toestemmingsformulier voor: *'het verstrekken van medicijnen op verzoek'***
3. **Toestemmingsformulier voor: *'uitvoeren van medische handelingen'***
4. **Bekwaamheidsverklaring**

Inleiding

De schoolleiding krijgt steeds vaker het verzoek van ouder(s)/verzorger(s) om hun kind de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Ook leerkrachten worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals: hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van onderwijspersoneel gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie.

De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Men begeeft zich dan namelijk op een terrein waarvoor het, in de meeste gevallen, niet gekwalificeerd is. Met het oog op de gezondheid van kinderen, maar ook in verband met de aansprakelijkheid is het van groot belang dat in dergelijke situaties zeer zorgvuldig wordt gehandeld.

Wanneer men medische handelingen verricht, moet daarbij over de vereiste bekwaamheid worden beschikt. Leraren en schoolleiding moeten zich realiseren dat, wanneer zij fouten maken of zich vergissen, zij voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden.

Met dit protocol geven we aan hoe SKOFV-scholen in voorkomende gevallen behoren te handelen.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

1. Het kind wordt ziek op school
2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek
3. Het verrichten van medische handelingen

De eerste situatie laat de school geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk(je). Het personeel moet direct bepalen hoe te handelen.

Bij de tweede en de derde situatie (het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling) kan de schoolleiding de keuze maken of medewerking wordt verleend. Voor de individuele leerkracht geldt dat hij/ zij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht. Bij de aanmeldingsgesprekken (nieuwe leerlingen), wordt aangegeven dat er een protocol medicijn verstrekking is.

Ad 1. Het kind wordt ziek op school

Regelmatig komt een kind gezond op school en krijgt het tijdens de schooluren last van bijvoorbeeld hoofd-, buik- of oorpijn. Ook kan het bijvoorbeeld door een insect geprikt worden. In het algemeen is een leerkracht niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden.

Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is naar huis moet. Zonder overleg met de ouder/ verzorger of een arts mag geen medicijnen worden verstrekt. Ook wanneer een leerkracht vermoedt, dat het kind bij een eenvoudig middel (paracetamol, Azaron of iets dergelijks) gebaat is, dan is het gewenst altijd eerst contact op te nemen met de ouders. Vraag daarna om toestemming aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken. (bijlage 1)

De school zal in geval van ziekte altijd contact op moeten nemen met de ouders om te overleggen wat er moet gebeuren: Is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het thuis gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc. Een kind mag onder schooltijd nooit zonder begeleiding van een volwassene naar huis.

Verder van belang:

- Contactgegevens van de ouder/ verzorger zijn aanwezig op school
- Geen contact ouder/ verzorger, dan eventueel "noodnummers"
- Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van iets ernstiger ziektebeeld.

Ad.2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan 'inhalator' voor astma, medicatie voor ADHD/ADD, antibiotica, of zepillen bij toevallen.

Ouders dienen verzoek in bij de schoolleiding of de leerkracht deze middelen wil verstrekken. De school kan een keuze maken in welke medicatie zij wel en welke zij niet toedienen. Dit heeft de school schriftelijk vastgelegd.

Wanneer de school er voor kiest om medicatie toe te dienen, dan is schriftelijke toestemming van de ouders verplicht. (zie bijlage 2). Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Onderstaande moet schriftelijk worden vastgelegd:

- om welk medicijn het gaat
- hoe vaak en in welke hoeveelheden worden medicijnen toegediend
- wijze van toedienen
- periode waarin de medicijnen moeten worden verstrekt
- de wijze van bewaren en opbergen
- de wijze van controle op de vervaldatum

Tevens:

- school neemt alleen medicijnen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind
- de bijsluiters en het informatieblad dat bij de medicijnen wordt verstrekt, moet op de school aanwezig zijn en ouders hebben school geïnformeerd over eventuele bijwerkingen
- op een aftekenlijst wordt per toediening genoteerd door wie het medicijn aan het betreffende kind is gegeven
- bewaren van medicijnen op school wordt tot een minimum beperkt.
- de medicijnen dienen in een afgesloten kast of koelkast te worden bewaard.

Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn bel dan direct de huisarts of de specialist in het ziekenhuis. Bij een ernstige situatie, direct het landelijke alarmnummer 112. Zorg ik alle gevallen dat alle relevante gegevens bij de hand zijn: naam kind, geboortedatum, adres, huisarts en/ of specialist, gegevens toegediende medicijn en welke reactie het kind vertoont (eventueel welke fout is gemaakt).

Ad.3. Medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het is goed voor het psychosociaal welbevinden van een langdurig zieke kind om, indien mogelijk, naar school te gaan.

Het kan gebeuren dat een kind alleen de school kan bezoeken, wanneer onder schooltijd medische handelingen worden verricht. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding of bijvoorbeeld het meten van de bloedsuikerspiegel (bij suikerpatiënten) door middel van een vingerprikje. In de meeste gevallen worden deze handelingen door de Thuiszorg of door de ouders zelf op school verricht.

In zeer uitzonderlijke situaties, vooral als sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders wel eens een beroep op de schoolleiding en de leerkrachten gedaan.

Wanneer een school aan een dergelijke wens tegemoet wil komen, dient men zich te realiseren dat de school, maar ook het schoolbestuur daarmee wel bepaalde verantwoordelijkheden op zich neemt. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het betekent wel dat zeer zorgvuldig dient te worden gehandeld en dat afspraken schriftelijk moeten worden vastgelegd.

Wettelijke regels

- Voor de hierboven genoemde medische handelingen heeft de wet een aparte regeling gemaakt; De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (De Wet BIG). De Wet BIG regelt in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en is niet bedoeld voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen wordt gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk en dat in de geest van deze wet richtlijnen kunnen worden gegeven voor schoolbesturen en leerkrachten als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.
- Bepaalde medische handelingen – de zogenaamde voorbehouden handelingen - mogen alleen worden verricht door artsen.
- Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten. Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts, of een door hem aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger, een bekwaamheidsverklaring afgeeft met het oog op eventuele aansprakelijkheden.

Aansprakelijkheid

Technisch gezien vallen leraren niet onder de wet BIG. Deze wet geldt alleen voor medische - en paramedische beroepen. Wanneer aan leerkrachten gevraagd wordt een medische handeling bij een kind uit te voeren, worden leraren daarmee partners in de zorg. De positie van de leerkracht is dan vergelijkbaar met die van het personeel in de gezondheidszorg.

- Een leerkracht dient dan een gedegen instructie te krijgen hoe hij de handeling moet uitvoeren. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt door een arts schriftelijk vastgelegd in een Bekwaamheidsverklaring: Dit betekent dat een leerkracht in opdracht van een arts handelt die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling. (zie bijlage 4.)
Zodoende wordt een zo optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders, leerkracht en schoolleiding gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van het bestuur zal het duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld.

Een leerkracht die zonder bekwaamheidsverklaring en/of zonder opdracht van een arts medische handelingen verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling).

- De directie draagt de verantwoordelijkheid om een kopie van de bekwaamheidsverklaringen van leerkrachten te overleggen aan het College van Bestuur.

Het College van Bestuur is echter weer (eind) verantwoordelijk voor datgene wat de leraar doet. Het College van bestuur kan als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld

worden. Kan een bestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat onzorgvuldig is gehandeld.

Wanneer de schoolleiding aan College van Bestuur niet kan bewijzen dat een leraar voor een bepaalde handeling bekwaam is, raadt het College van Bestuur aan de medische handeling niet te laten uitvoeren.

Een leraar die wel een bekwaamheidsverklaring heeft, maar zich niet bekwaam acht, bijvoorbeeld omdat hij deze handelingen al een hele tijd niet heeft verricht, zal deze handeling eveneens niet mogen uitvoeren.

NB.:

Onderstaande clause is opgenomen in de polis van de SKOFV, hier dient men naar te handelen. Zonder toestemming van de ouders kan en mag een schoolleiding of leraar al helemaal niets doen.

- **Clausule Medische Handelingen en Medicijntoediening**

Meeverzekerde is de aansprakelijkheid van de verzekeringnemer voortvloeiend uit het verlenen en uitvoeren van zorgtaken met een verpleegkundig karakter, mits de betreffende werknemer/zorgverlener voor het verlenen en uitvoeren van die taken/handelingen over een aan hem/haar schriftelijk gedelegeerde bevoegdheid beschikt zoals bedoeld in de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG).

Aan deze bevoegdheid zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- de betreffende werknemer dient over de te verrichten handelingen adequaat te zijn geïnstrueerd;
- er dient een bekwaamheidsverklaring te zijn afgegeven door de arts die verantwoordelijk is voor de medische begeleiding van de leerling in kwestie
- er moet toestemming zijn verleend door de ouders van de betreffende leerling

Bij een eventueel beroep op deze specifieke dekking dient te worden aangetoond dat aan de hierboven gestelde voorwaarden voldaan.

- **Clausule E.H.B.O. handelingen**

Deze verzekering dekt mede de in polis omschreven aansprakelijkheid van verzekeringnemer voor schade die het gevolg is van of voortvloeit uit het incidenteel geven van medische behandelingen bij een ongeval of plotseling opkomende ziekte.

Echter, deze dekking is uitsluitend ten behoeve van die medewerkers, welke **aantoonbaar jaarlijks zijn getraind** in het uitvoeren van de handeling die ten grondslag ligt aan de schade.

Procedure

Voordat wordt overgegaan tot medisch handelen door personeel, zal de schooldirecteur:

1. een risicoanalyse opstellen
2. informeren of de betrokken medewerker zich voor de betreffende handeling bekwaam acht.
3. een verzoek moeten indienen bij het College van Bestuur voor het uitvoeren van de betreffende medische handelingen. (Bij dit verzoek gaat een kopie van de bekwaamheidsverklaring en het toestemmingsformulier van de ouders.)

Bijlagen:

1. Toestemmingsformulier voor: "het kind wordt ziek op school"
2. Toestemmingsformulier voor: "het verstrekken van medicijnen op verzoek"
3. Toestemmingsformulier voor: "uitvoeren van medische handelingen"
4. Bekwaamheidsverklaring

BIJLAGE 1:

Toestemmingsformulier : Het kind wordt ziek op school

Het kan voorkomen dat uw kind gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt geprikt of iets dergelijks. In zo 'n geval zal de school altijd contact met u of met een andere, door u aangewezen, persoon opnemen. Een enkele keer komt het voor dat deze personen niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet dan zal de leraar een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is bij een 'eenvoudige' pijnstiller of dat een arts geconsulteerd moet worden.

Als u met het bovenstaande akkoord bent, wilt u dan dit formulier invullen. U dient er als ouder/verzorger, zelf zorg voor te dragen dat de gegevens actueel zijn/blijven op school.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam:

Geboortedatum:

Adres:

Postcode:

Plaats:

Naam ouder(s) /verzorger(s):

Telefoon thuis:

Mobiele telefoon:

Telefoon werk:

Naam huisarts:

Telefoon:

Te waarschuwen persoon, indien ouder(s) / verzorger(s) niet te bereiken zijn:

Naam:

Telefoon thuis:

Mobiele telefoon:

Telefoon werk:

Mijn kind is overgevoelig voor de volgende zaken:

• Medicijnen:

• Ontsmettingsmiddelen:

• Pleisters:

• Overig opmerkingen:

Wilt u eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de directie. Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.

Ondergetekende:

Naam:

Ouder/ verzorger:

Datum:

Plaats:

Handtekening:

BIJLAGE 2:

Toestemmingsformulier : Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Toestemmingsformulier voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

U dient er zelf als ouder/ verzorger, zorg voor te dragen dat de gegevens actueel zijn/blijven op school.

Naam leerling:
Geboortedatum:
Adres:
Postcode:
Woonplaats:

Naam ouder(s) / verzorger(s):
Telefoon thuis:
Mobiele telefoon:
Telefoon werk:

Naam huisarts:
Telefoon:
Naam specialist:
Telefoon:

- Naam van het medicijn:
- De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:
- Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:
- Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):
- Dosering van het medicijn:
- Wijze van toediening:
- Wijze van bewaren:
- Controle op vervaldatum door:
- Functie:

Ondergetekende, ouder / verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde leraar die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam:
Plaats:
Datum:
Handtekening:

MEDICIJNINSTRUCTIE

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op: (datum)
door: (naam)
functie:
van: (instelling)
aan: (naam)
functie(s):
van: (naam + plaats school of stempel school)

BIJLAGE 3:

Toestemmingsformulier : Uitvoeren van medische handelingen

U dient er als ouder/ verzorger, zelf zorg voor te dragen dat de gegevens actueel zijn/blijven op school.

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische handeling' op school bij:

Naam leerling:
Geboortedatum:
Adres:
Postcode:
Plaats:

Naam ouder(s) / verzorger(s):
Telefoon thuis:
Mobiele telefoon:
Telefoon werk:

Naam huisarts:
Telefoon:
Naam specialist:
Telefoon:
Naam van contactpersoon (in ziekenhuis of anders):
Telefoon:

- Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:
- Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':
- De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:
- De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:
- Manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:
- Eventuele extra opmerkingen:
- Bekwaamheidsverklaring aanwezig: ja / nee *
- Instructie van de 'medische handeling + controle op de juiste uitvoering is gegeven op (datum):
Door:
Functie:
Naam instelling:

Ondergetekende:
naamouder/verzorger:
datum:
plaats:

Handtekening:

Voor akkoord schoolleiding:

BIJLAGE 4:

Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medische handelingen

Bekwaamheidsverklaring voor het uitvoeren van een zogenoemde 'medische handeling'.

Ondergetekende, is bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling

Naam werknemer:

verklaart dat, na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

Functie:

Werkzaam aan / bij:

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

Naam:

Geboortedatum:

- Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:
- De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.
- De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende:

Functie:

Werkzaam aan / bij:

Plaats:

Datum:

Handtekening: